

Universitetet i Stavanger

RUS OG KRIMINALITET
En eksplorativ undersøkelse

255855 Linda Nergård Myhre
255837 Emma Lovise Halseth

Er oppgaven konfidensiell? JA: X
Kan oppgaven benyttes til undervisningsformål? JA: X

«Narkotikabruk blant innsatte, en eksplorativ undersøkelse av mulige årsaker»

Veileder: Stig Lennart Rosenlund

Studieprogram: Sosiologi, Institutt for medie - og samfunnsfag.
Opptaksår: 2022

Sammendrag

Avhandlingen omhandler hvorfor mulige årsaker forårsaker narkotikabruk. Formålet med oppgaven er å belyse et tema som interesserer oss og som vi ønsker å skaffe mer lærdom om. Temaet for oppgaven omhandler rus og kriminalitet. Vi skal besvare følgende problemstilling ved hjelp av litteratursøk og kvantitativ metode: *Narkotikabruk blant innsatte i fengsel- en eksplorativ undersøkelse av mulige årsaker*. Utgangspunktet for oppgaven er hvilke hendelser fra deres oppvekst som var avgjørende for at de endte opp med rusmisbruk og ble straffedømt.

Ut fra et livsløpsperspektiv inspirert av Glenn Elder, vil det gi oss et innblikk på hvordan vi blir formet som individer og tar de valgene vi foretar oss.

Gjennom en kvantitativ analyse har vi undersøkt mulige årsaker til hvorfor folk begynner med rus. Datasettet vi har anvendt gir oss informasjon fra innsatte i norske fengsler. Vi tok for oss flere variabler som har forekommet under oppveksten til individene og som har påvirket dem negativt. Ut fra analysene gir det oss et innblikk på om de ulike variablene har vært en avgjørende faktor til bruken av narkotika.

Forord

Endelig er vi ved veis ende med vår bacheloroppgave i sosiologi. En tung, men lærerik reise som vi ikke ville vært foruten. I løpet av prosessen er det mange som har bidratt med motivasjon, innspill og lærdom som vi gjerne vil takke.

Først og fremst vil vi takke vår fantastiske veileder Stig Lennart Rosenlund. Han har bidratt med kunnskap, konstruktive tilbakemeldinger og alltid strukket ut en hånd for oss. Han har sørget for å holde oss på rett kurs, slik at vi skulle komme i mål med vår oppgave. Hans faglige innspill har gitt oss muligheten til å utforske og lære nye sider ved oppgaven. Vi hadde ikke kunnet levert en ferdig avhandling uten vår veileder som har vært tilgjengelig og en stor støttespiller for vår del.

Vi ønsker å takke for tre fine år på UIS og en ekstra takk til våre tidligere forelesere for den kunnskapen og lærdommen vi har fått, som har gjort det mulig for oss å kunne skrive en bachelor. En spesiell takk til Ragnhild Sjurseike som er universitetslektor for det samfunnsvitenskapelige fakultet, Institutt for medie- og samfunnsfag. Vi har fått gode råd og tips gjennom veiledningsforelesningene før vi tok fatt på oppgaven.

Vi ønsker å rette en takk til våre kjære familier som har hatt tro på oss hele veien, gitt en god klem og tålmodig hørt på litt syting og klaging underveis. Vi har hatt gode samtaler med våre medstudenter som har vært i samme båt som oss og fått god støtte fra dem.

Vi er svært takknemlig for å ha skrevet en bachelor, ikke bare på grunn av den lærdommen og kunnskap vi har fått, men vi har stiftet et godt vennskap. Vi har støttet hverandre, hatt fine samtaler sammen og vi er begge enige om at det har vært et veldig fint samarbeid.

Det å skrive en bacheloroppgave har vært spennende og gitt oss en bredere forståelse av tema, men prosessen har bydd på utfordringer. Vi tar med oss denne erfaringen videre.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	2
Forord	3
Kapittel 1.0 Introduksjon	6
1.1 Problemstilling	6
1.2 Avgrensning og begrep	6
1.3 Generell bakgrunn til oppgaven	6
1.4 Rusreformen	7
Kapittel 2.0 Teori og litteratur	7
2.1 Teoretisk grunnlag	8
2.2 Livsløsperspektiv og livsløpsteori	8
2.3 Begreper og definisjoner	8
2.4 Glen H. Elders' livsløpsteori	10
2.5 Livsløsperspektivet - teori knyttet til vår tematikk	10
2.6 Teoretisk tilnærming	12
Kapittel 3.0 Metode og data	12
3.1 Kvantitativ metode	<i>Feil! Bokmerke er ikke definert.</i>
3.2 Levekårsundersøkelse	14
3.3 Variabler	14
Kapittel 4.0 Innblikk i kriminaliteten	14
4.1 Kriminalitet	15
Kapittel 5.0 Vold og mishandling	17
5.1 Bruk av narkotika siste 12 måneder før soning	17
5.2 Fysisk mishandling	18
5.3 Psykisk mishandling	19
5.4 Seksuell mishandling	<i>Feil! Bokmerke er ikke definert.</i>
Kapittel 6.0 Urolig hjem under oppveksten	23
Tabell 6.1 Slått i oppveksten	23
Tabell 6.2 Kontakt med barnevern	24
Kapittel 7.0 Nære relasjoner i fengsel under oppveksten	26
7.1 Familie medlemmer i fengsel	26
7.2 Far/ stefar har sittet i fengsel	27

7.3 Mor/stemor har sittet i fengsel.....	28
7.4 Søskene/ste søskene har sittet i fengsel	29
Kapittel 8.0 Empiri.....	31
8.1 En oppvekst preget av vold	32
8.2 Et urolig hjem	33
8.3 Foreldre og andre familiemedlemmer med kriminell fortid	34
Kapittel 9.0 Analyse og diskusjon	35
9.1 En oppvekst preget av vold	36
9.2 Et urolig hjem preget av barnevernet	37
9.3 Nære relasjoner med kriminell bakgrunn	38
10 Konklusjon og avslutning	39
Litteraturliste:	41

Kapittel 1.0 Introduksjon

1.1 Problemstilling

I vår problemstilling skal vi ta utgangspunkt i årsaker for hvorfor mennesker starter å ruse seg. Det er ved ingen tilfeldighet at vi valgte å dedikere bacheloroppgaven vår til å finne ulike årsaker til at folk tar i bruk rusmidler. Vi begge interesserer oss for dette og hadde et ønske om å finne ut om det er en sammenheng med oppveksten som fører til at det blir tatt i bruk rus hos enkelte. Gjennom arbeidet som er lagt ned i denne oppgaven ønsker vi å komme til bunns i dette ved bruk av kvantitativ forskningsmetode og en livsløpsteori.

1.2 Avgrensning og begrep

I vår forskning tar vi for oss tre underkapitler for å støtte opp til vår problemstilling. Oppvekst preget av vold, urolig hjem med barnevern innblandet og nære relasjoner med kriminell bakgrunn. Ved bruk av variablene vi har valgt å ta i bruk, håper vi å finne svar på det vi ønsker for å se om det kan skyldes bruk av narkotika.

1.3 Generell bakgrunn til oppgaven

For å få en oversikt og forståelse av hvorfor noen blir kriminelle og rusmisbrukere, trengte vi kunnskap om hva kriminalitet er og gikk dypere inn på kriminologien. Kriminalitet blir definert som «handlinger som er i strid med gjeldende lov og som er belagt med straff» (Jensen, 2013, s. 1). Ved å studere kriminologien vil det gi et sosialt og individperspektiv av kriminaliteten. Kriminalitet blir studert som et sosialt fenomen da kriminologien er et samfunnsvitenskapelig fag. Kriminologer studerer ofte den kriminelle sitt sinn for å kunne forstå hvorfor de velger å gjøre noe kriminelt.

Hirschis mener at vi bindes til det konvensjonelle samfunnet fra oppveksten av ved å kjenne på en tilhørighet til samfunnet, og utvikle hva som er rett og galt. Vi anskaffer oss sosiale relasjoner og materielle verdier hele livet, for eksempel familie og bolig som er viktige levekårsindikatorer. Ved å ha slike goder som vi opparbeider oss i løpet av livet, gir det oss en form for sosial kontroll, som er med på å kontrollere atferden vår. Vi risikerer å miste disse godene, hvis det blir begått en kriminell handling. Situasjonen er annerledes for de som ikke har en slik binding til samfunnet, og terskelen vil være lavere for å begå en kriminell handling (Jensen, 2013, s. 5).

«I fengsel er det et flertall av innsatte som har hatt en tøff oppvekst. 25 prosent av innsatte vokste opp i hjem med rusproblemer og en av ti har foreldre med psykiske lidelser» (Blaalid, 2021, s. 36). Det å vokse opp i en familie preget av rusmiddelproblemer hos de voksne, vil risikoen for utrygghet, krenkelser, overgrep og omsorgssvikt øke. Fordi oppfølgingen fra foresatte er begrenset, vil barn gå inn i foreldrerollen for å overta oppgaver. I partnerforhold vil også rusmiddelbruk ha en negativ effekt, da vold er en større risiko i et partnerskap med rus involvert.

1.4 Rusreformen

Rusreform ble lagt frem av Erna Solberg til regjeringen. Reformen innebærer at de som blir tatt for bruk av narkotika, besittelse eller kjøp av en liten mengde for eget bruk, skal ikke straffes. Hvis personer blir tatt vil de bli fratatt det de har av stoff, for så å bli informert om farene ved narkotikabruk og at dette er forbudt. De vil også få tilbud om en samtale for videre behandling i helsevesenet eller andre tjenester. Grunnen for at vi trenger en rusreform er fordi straff blir gitt ovenfor uønsket adferd og er samfunnets største virkemiddel. Derfor er det i vår rett å bruke straff når det trengs og blir til større nytte enn skade. De rusmiddelbrukere som får straff opplever dette stigmatiserende påpeker rusreform utvalget. Mulighetene i livet deres blir begrenset og får en opplevelse av utenfor skap. Det blir ofte skjevfordeling med tanke på straff da minoriteter og fattige blir oftere tatt enn de som er privilegerte. Avkriminaliseringen kan redusere marginaliserte gruppers mistillit og slite med å ta kontakt med det offentlige, hjelp som de har krav på (NOU 2019: 26, s. 26).

Kapittel 2.0 Teori og litteratur

2.1 Teoretisk grunnlag

Ettersom vår problemstilling er «*Narkotikabruk blant innsatte, en eksplorativ undersøkelse av mulige årsaker*», har vi valgt å benytte en livsløpsteori og et livsløpsperspektiv. Teorien vi har valgt hjelper oss å få en dypere forståelse av det vi studerer, og skal også hjelpe oss til å svare på vår problemstilling. Vi har valgt et tema og problemområde som knytter seg til kriminalitet og rusavhengighet, og vi ønsker å finne ut om de innsattes fortid er en faktor for deres valg og handlinger som har gjort dem til rusmisbrukere og kriminelle. I vår teoretiske del kommer vi til å legge livsløpsteorien til grunn, gjøre rede for sentrale analytiske begreper å se på andre empiriske studier innenfor samme problemområde. Det er viktig å legge det teoretiske grunnlaget for oppgaven før vi begynner med metodedelen. Dette er fordi i empirien skal vi diskutere og drøfte vår problemstilling, og knytte det opp mot teorien.

2.2 Livsløpsperspektiv og livsløpsteori

Ved å benytte denne teorien skal vi se nærmere på om deres oppvekst er en avgjørende faktor for deres nåværende situasjon. Livsløpsperspektivet blir brukt i økende grad innenfor samfunnsforskningen. En livsløpsteori understreker kulturell og sosial kompleksitet, og hvordan det henger sammen (Frønes, I., et al., 1997, s. 9). Det vi ser etter i denne teorien er mønster av økonomi, kultur og sosiale faktorer, og ikke individuelle handlinger for seg selv. Men, noe som gjenspeiler seg i teoretisk arbeid som har benyttet seg av denne teorien, som viser til enorm kompleksitet. Ofte i forskning må man avgrense teorien noe, eller operere med forenklinger (Frønes, I., et al., 1997, s.9). Med vår studie og oppgave ønsker vi å se nærmere på selve livsløpet til de innsatte, og hvilke faktorer som kan være den avgjørende faktor for deres skjebne. En livsløpsteori er en kompleks teori og benytte seg av, og dette har vi i tankene når vi skriver. Livsløpsteori med en livsløpsanalyse er også en meget relevant teori og benytte. Til tross for sin kompleksitet, ligger den svært nær oss som individer. Livet vårt er et komplekst samspill som blir preget av historie, familie betingelser, hendelser i nærmiljøet, valg og andre betingelser (Frønes I., et al., 1997, s.12). Det er som sagt mange faktorer for at individer handler og ender opp der de gjør i livet.

2.3 Begreper og definisjoner

For å få en dypere forståelse av hva selve teorien er og omhandler, bruker vi boken «Livsløp: oppvekst, generasjon og sosial endring», skrevet i 1997 av Ivar Frønes, Kåre Heggen og Jon

Olav Myklebust. I en livsløpsteori er det viktig å legge begreper og teorier til grunn, som gjenspeiler seg gjennom teorien. *Generasjonsbegrepet* er et viktig begrep å ta med, og er svært relevant innenfor samfunnsvitenskapen, og er en del av selve forståelsen av livsløpet. Begrepet er mest kjent i den tyske sosiologen Karl Mannheims teori, som ble publisert på slutten av 1920 tallet (Frønes. I., et al., 1997, s. 10). «*I hans kultursosiologi formes historiske generasjoner, forstått som personer i samme livsfase og som møter de samme historiske betingelser, av sine grunnleggende opplevelser i ungdomsåra. Denne erfaringen følger dem så gjennom livet*» (Frønes. I., et al., 1997, s. 10).

Begrepet *kohort* er svært betydningsfullt innenfor livsløpsperspektivet og i utviklingen av livsløpsteorien (Blaalid, 2021, s. 50). «*Begrepet om kohort er også mer presist enn generasjon og referer til individer med samme startpunkt av ett eller annet slag, enten de ble født på samme tid, giftet seg i samme periode eller startet sin utdanning samtidig*» (Frønes I., et al., 1997, s. 10). Kohorter har ulike startpunkt, og når de blir født påvirker deres møte med historiske hendelser. Ut ifra dette dannes deres forskjellige livsløp. Å bruke kohort i stede for generasjonsbegrepet gjør det mulig å plassere individer i historisk tid, på en mer spesifikk måte (Blaalid, 2021, s. 50). En kohort kan forklares som en gruppe mennesker som har opplevd det samme på samme tid. En kohort kan da sees i et makroperspektiv, i forhold til at man kun ser på enkelte individer i samfunnet.

Livsløpstradisjonen har hatt en stor rolle å spille når det store begrepsapparatet og de store empiriske analysene har foregått. Selve livsløpsperspektivet fordypes seg på livets retning og utvikling, og det ligger underbegreper bak de generelle begrepene. Livsløpsanalysen legger vekt på å forstå overganger mellom faser og forholdet mellom faser i ulike livsbaner (Frønes. I., et al., 1997, s. 11). Livsløpene dannes i det komplekse spillet mellom individuelle handlingsevner og ressurser, og historiske betingelser har innflytelse på livsbaner på ulike områder.

Sosial bakgrunn er ikke en statisk bakgrunnsvariabel i livsløpsanalysen, men sees direkte i forhold til historiske omstendigheter. Sosial bakgrunn kan bety så mangt, og betyr forskjellige ting til forskjellig tid og sted. «*Teoriene evner til å gripe det komplekse samspillet mellom allmenne strukturelle betingelser, lokale forhold, individers livsfase og nærmiljø, og individenes egen handlingsevne. På denne måten griper man strukturenes innflytelse, ikke som abstrakte ideer, men som et faktisk samspill hvor det ikke er noen fasit for sluttsammen*» (Frønes I., et al., 1997, s. 11). Sosial bakgrunn er et sosiologisk begrep som blir benyttet når vi skal forklare individers opphav, hvor de kommer fra, hvor og hvordan de har vokst opp, for

det er mange faktorer som avgjør ens sosiale bakgrunn. Som vi ser er sosial bakgrunn en faktor som kan spille inn grunnet forskjellige årsaker. Mange empiriske studier understreker at sosial bakgrunn er noe som er med på å forme individ, og i livsløpsanalysen understrekes individers evne til å reflektere og å ta individuelle valg. Hva som er med på å spille inn på de valgene, er det nettopp den sosiale bakgrunnen som kan avgjøre. Eksempelvis, vi kan se en sammenheng mellom foreldres sosiale bakgrunn og status, og barnas valg av utdanning (Frønes I., et al., 1997, s.11). Denne sammenhengen varierer selvsagt mellom tid og sted, og er ikke absolutt. I livsløpsanalysen er det viktig å trekke frem et individ som handler og reflekter av egen fri vilje, samtidig som de strukturelle forhold vektlegges.

2.4 Glen H. Elders' livsløpsteori

Glen H. Elder er en sentral sosiolog i livsløpsteoriens historie. Han er en av de fremste ekspertene innenfor livsløpsteoriens forskning, og hans studier baserer seg blant annet på livsløp og sosial endring, lengdesnitt studier av livsmønstre og aldringsprosesser i et samfunn som er preget av en omfattende sosial endring. I kapittel 2, *oppvekst, sosial endring og handlingsevne, et livsløpsperspektiv* i boken «Livsløp: Oppvekst, generasjon og sosial endring» presenterer han sin viktigste studie innenfor livsløpsteorien. Menneskers liv forandres med sosial endring. De må tilpasse seg nye betingelser, og de tilpasningene kan bety en forbedring, eller en forverring av deres levekår. Gjennom historien har det skjedd en rekke dramatiske hendelser og endringer som forandrer både næringsgrunnlag, teknologi og yrkes former (Frønes I., et al., 1997, s. 19). I turbulente tider kommer den gjensidige avhengigheten mellom livsskjebner og samfunnsendringer frem. Å studere livsskjebner fra fødsel til død krever et blikk rettet mot den sosiale verden, lik så mye til den individuelle verden. Da vil man få et dypere innblikk i de sammenhenger som knytter de sammen (Frønes I., et al., 1997, s.19).

2.5 Livsløpsperspektivet - teori knyttet til vår tematikk

Vi har nå lagt det teoretiske grunnlaget for livsløpsteorien– og perspektivet. Vi skal videre knytte opp teorien til temaet vårt, som er rusmisbruk og kriminalitet. Et livsløpsperspektiv er svært sentralt å bruke i forhold til vårt tema, nettopp fordi livsløpet former oss individer, som har egen handlingsevne og evnen til å vurdere og reflektere over sine valg. Kriminalitet kan forklares som et sosialt avvik. Avvik er handlinger som motarbeider samfunnets sosiale normer, og kan forklares med en atferd som går imot det som er sosialt akseptabelt i samfunnet. I tillegg til at en utført kriminalitet er brudd på de formelle reglene og normene, er de også brudd på de uskrevne reglene i samfunnet (Vårdal, 2019, s.1). Grunnlaget for lovgivningen med bruk av straff fra kriminalitetspolitikken og strafferettssystemet, forutsetter

at individet er fritt og ansvarlig. De har også evnen til å skille mellom rett og galt, og at hver enkelt skal stå til ansvar for handlingene sine (Vårdal, 2019, s. 1). Norges lover baserer seg på den enkelte individ sine verdier og velferd. Lovene og reglene verner om både individets og samfunnets sikkerhet. De som foretar en kriminell handling bryter med denne sikkerheten, og har da gjennomført et sosialt avvik. Konsekvensene av denne handlingen er da straff.

I livsløpsteorien la vi noen grunnleggende analytiske begreper til grunn. Et av de begrepene var *sosial bakgrunn*. Som sagt er ikke sosial bakgrunn en statisk bakgrunnsvariabel, men noe som kan forklare individers opprinnelse. I artikkelen «*Inmates Social Background and Living Conditions*», skrevet av Torbjørn Skarøhamar i 2003, tar han for seg nettopp dette begrepet. Artikkelen baserer seg på innsatte i norske fengsler, deres levekår og deres sosiale bakgrunn. I hans empiriske studie brukte han et utvalg av 247 valide responser. Hans funn ble gjort ved å benytte en kvantitativ metode. Noen av hans funn var blant annet at nesten en av tre barn var i samhandling med barnevernet innen en alder av 16 år. «*Normally, the reasons for taking over custody for children is the parent's lack of ability to care for the children, and especially parents' substance abuse or bad mental health, or the reason could also be that the child has serious behavior problems*» (Skarøhamar, 2003 s. 45). Her blir det påpekt at et utvalg av fangene har opplevd en form for avvik i sin sosiale bakgrunn av sine foreldre. Om det er en faktor for deres kriminelle handlinger kan diskuteres. Barndommen er en viktig fase for et individ for å forme seg som et selvstendig menneske. Det kan derimot være metodisk problematisk og anta at en oppvekst preget av problemer kan være grunnen for kriminalitet. Men, i undersøkelsen var motsetninger i familien et spørsmål. Det var fire ganger så mange som svarte bekreftende blant innsatte i fengsler, i forhold til normalbefolkningen i «*Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*». Det er også en relativt høy andel som har hatt foreldre med et rusmisbruk, som er en indikator til motsetningene.

(Skarøhamar, 2003, s. 45).

Det er gjort flere empiriske studier innenfor vårt tema og problemområde. Bjørnar Blaaid har dedikert sin masteroppgave og doktorgrad til forskningen av livsløpet og rus i sammenheng. I hans masteroppgave «*Livsløp og soning*» som er en biografisk studie, tar han for seg livsløpsperspektivet og livsløps – kriminologi. Livsløps – kriminologi som forskningsfelt før 1980 baserte seg stort sett på individer og hva som skilte lovbrøyttere og ikke – lovbrøyttere (Blaaid, 2016, s. 30). I nyere tid skiftet fokuset til å sette søkelys på de «kriminelle karrierene» til forbryterne. Det førte til at livsløps – kriminologien gikk i forskjellige retninger, blant annet ble det studert hvorfor noen stoppet å gjøre forbrytelser i ungdomstiden,

mens andre fortsatte hele livet (Blaalid, 2016, s.31). i Blaalids doktorgrad «*Rus og livsendring*» ble det gjennomført empiriske studier med personer som har et rusmisbruk på forskjellige rehabiliteringstiltak. Informantenes livsløp ble studert, og de ble plassert inn i 3 kohorter. Det gjorde det mulig å identifisere hendelser i livet deres, og knytte de erfaringene de har med rusmidler og rusmiljøer som kan være tidstypiske gjennom oppveksten deres. For å sette studien inn i et livsløpsperspektiv, skildrer deltakernes rusmisbruk et komplekst sammensatt fenomen. Rusmisbruket deres påvirker rasjonelle, individuelle og sosiale faktorer gjennom livsløpet. Flere av deltakerne beskriver opplevelser i oppveksten som satte dype spor.

«Enkelte beskriver en barndom hvor tilgang på rusmidler kom gjennom nær familie, foreldre, og slektninger selv var rusmisbrukere. Andre forteller om en barndom preget av inngripen fra barnevernet og

plassering i fosterhjem. Omsorgssvikt, slik det beskrives kan derimot være en av flere utløsende årsaker for at deltakerne utviklet et rusmisbruk, noe som har gjenklang i andre studier knyttet til oppvekst og utvikling av kriminelle løpebaner» (Blaalid, 2021, s. 204).

2.6 Teoretisk tilnærming

Det vi har tilnærmet oss så langt i vår teoretiske del er livsløpsperspektivet og en livsløpsteori. Vi har lagt de grunnleggende teoretiske begrepene til grunn, og gått inn på livsløps – kriminologien. Videre i denne oppgaven skal vi benytte oss av kunnskapen vi har tilnærmet oss med livsløpsteori. Fra de forrige empiriske studiene kan vi se en sammenheng mellom livsløp og kriminalitet, til en viss grad. I vår egen empiriske forskning med en kvantitativ metode, med utgangspunkt fra innsatte i norske fengsler, skal vi se om vi kan svare på vårt tema og problemstilling; narkotikabruk blant innsatte i norske fengsler, en eksplorativ undersøkelse av mulige årsaker.

Kapittel 3.0 Metode og data

3.1 Kvantitativ metode

I vår oppgave har vi valgt en kvantitativ metode for å utføre vår oppgave.

Undersøkelsesopplegget vårt går ut på å bruke et datasett med informasjon fra innsatte i norske fengsler, og analysere utvalgte variabler fra datasettet i *Jamovi*. *Jamovi* er et statistisk dataprogram der vi kan utføre en rekke forskjellige kvantitative analyser av datamaterialer.

Vi benytter oss av denne metoden fordi vi ønsker å få en bredere innsikt på vårt problemområde og tema, som er kriminalitet og rusmisbruk. Vi synes også denne metoden er svært interessant, da den krever mye forskning og forarbeid. Det er også spennende for oss å utføre analyser og få en spesifikk tall oversikt over informantene. Med det håper vi at de analysene vi skal utføre gir oss svar på det vi ønsker. Formålet med metoden er å svare på vår problemstilling, om deres rusmisbruk kan ha et opphav i deres oppvekst.

Ved vårt metodevalg og forskningsdesign er det en del styrker, men også svakheter deretter. En kvantitativ metode er datainnsamling som analyseres og tolkes. Siden dataene behandles av et dataprogram, er metoden relativt teknisk og regulerbar. Dette gjør det lettere for oss å analysere store datamengder. En kvantitativ metode gjør det mulig for oss å fange og analysere større grupper, eller et bredere tema (Tønnessen, 2017, s. 1). Metoden er svært relevant for oss som ønsker å finne svar blant straffedømte innsatte i norske fengsler. Med denne forskningsmetoden får vi hentet ut det representative utvalget som vi behøver. Ved å benytte oss av en kvantitativ metode håper vi at vi sitter igjen med en bredere innsikt på vårt problemområde. Dette er noen styrker med metoden. Men, det er også noen svakheter med metoden. Det er ikke problemfritt å benytte seg av en kvantitativ forskningsmetode. Svakheter kan være at informasjonen kan bli forholdsvis enkel, og den kan også bli overfladisk. Om vi skulle trengt tilleggsinformasjon, hadde dette vært vanskelig for oss å innhente, da det ikke er vi som har utført datainnsamlingen. For å benytte en kvantitativ metode må vi vurdere om vi kan stole på materialet, om vi kan bruke materialet til å utføre analysen vi skal utføre og om materialet er representativt (Hutchison, 2017, s. 1).

3.2 Levekårsundersøkelse

For å utføre de ulike analysene vi trenger for å få svar på problemstillingen har vi søkt i forskjellige databaser. Til slutt fant vi et datasett som er særs relevant for vårt tema. Datasettet vi skal bruke er hentet fra NSD – Norsk senter for forskningsdata, og heter

«Levekårsundersøkelse blant innsatte 2014». Dette datasettet baserer seg på innsatte i norske fengsler. Dette er en undersøkelse som ble gjennomført høsten 2014 av statistikk sentralbyrå, i tidsrommet 06.10.- 10.12. Undersøkelsens formål var å kartlegge levekår til de innsatte før og under soning, og de innsattes tanker om fremtiden. Undersøkelsen baserer seg på personlige intervjuer, og ble gjennomført ved at de som skulle intervjuer besøkte de innsatte i fengselet. Dette datasettet er svært relevant for oss, nemlig fordi vårt tema er kriminalitet og rusmisbruk. Her finner vi informasjonen vi trenger fra straffedømte som har, eller har hatt et tidligere rusmisbruk.

Utvalget ble trukket fra kriminalomsorgens produksjonsfremmende informasjonssystem. Det systemet inneholder oversikt over alle innsatte i norske fengsler. Alle i utvalget måtte være over 18 år, og sitte i fengsel per 25. september 2014. Utvalget var 520 personer. De som ble ekskludert fra utvalget var personer under 18 år, personer i varetekt og personer med undervisningsvedtak. Det var 11% av det trukne utvalget som ikke oppfylte utvalgskriteriene, og da ble bruttoutvalget av undersøkelsen 463 personer. 57% av bruttoutvalget ble oppnådd med intervju og nettoutvalget blir 264 personer. Årsaken til frafallet var at noen innsatte ikke ønsket å delta på spørreundersøkelsen, og det påvirket 11% av bruttoutvalget. Det var også 15% av utvalget som de ikke kom i kontakt med. Rapporten dokumenterer skjevheter som følge av frafallet, og vektene som er laget for å justere det.

3.3 Variabler

Blant en rekke variabler må vi velge de som er relevante for vår forskning. Hovedformålet med analysene er å finne ut om de som har eller har hatt et rusmisbruk, har hatt opplevelser i oppveksten som har påvirket det. Ved å bruke et datasett som inneholder informasjon fra innsatte i norske fengsler, får vi også et dypere innblikk i kriminalitetsbildet. Dette går vi mer inn på for vi ønsker å få en dypere innblikk i kriminaliteten, i og med at det er tema for vår oppgave. For å få oversikt over bakgrunnsvariablene gjør deskriptive analyser av variablene, altså en univariat analyse. Denne analysen sier oss ikke noe om sammenhengen mellom fenomener, men det gir oss den oversikten vi trenger over utvalget i undersøkelsen. Videre i analysene velger vi ut en rekke variabler fra kategorien “oppvekst” i datasettet. Dette gjør vi for å finne årsaksforklaringer som kan hjelpe oss med å gi svar på vår problemstilling.

Kapittel 4.0 Innblikk i kriminaliteten

4.1 Kriminalitet

N	264
Missing	0
Mean	2.837
Median	3.000
Standard deviation	1.579

Levels	Counts	% of Total	Cumulative %
Økonomisk/vinningskriminalitet	66	25.0 %	25.0 %
Voldskriminalitet	64	24.2 %	49.2 %
Seksualkriminalitet	44	16.7 %	65.9 %
Narkotikakriminalitet	55	20.8 %	86.7 %
Trafikkriminalitet	7	2.7 %	89.4 %
Annen kriminalitet	28	10.6 %	100.0 %

Vi vil få et innblikk i hva de innsatte sitter inne for, for å få litt bakgrunnsinformasjon om hva det innebærer. Ut fra tabell 4.2 kan vi se hvilke kriminalitet som ble begått mest, og som vi ser er det økonomisk/vinningskriminalitet som ble begått mest av.

Vinningskriminalitet forekommer for å få til seg goder, penger eller verdifulle gjenstander.

Tyveri, underslag og ran er eksempler på vinningslovbrudd (Lomell, 2021) ev. («vinningslovbrudd,» 2021). Økonomisk kriminalitet begås med forbindelse til næringsvirksomheten. Bedrageri, korrupsjon, skattesvikt, og hvitvasking er eksempler. Enkeltindivider rammes sjelden av økonomisk kriminalitet. For å kunne forhindre at det forekommer i private og offentlige interesser er man avhengig av kontroll og tilsyn, fra Finanstilsynet og Økokrim (Lomell, 2021) ev. («økonomisk kriminalitet»).

Voldskriminalitet er bruk av vold ovenfor en annen, det blir ofte brukt som et middel for å formidle et videre formål. Drap, ran og voldtekt går under voldsforbrytelser, men anses som mye mer alvorlig. Uaktsomt drap og uaktsom grov kroppsskade blir også regnet som voldsforbrytelse som for eksempel dødsfall i trafikken (Andenæs, Sulland & Elden, 2016) ev. («voldskriminalitet,» 2016).

Samlebetegnelsen for seksualkriminalitet er forbrytelser definert som «seksuell omgang», «seksuell krenkende» eller «seksuell handling». Seksuell omgang er voldtekt ved bruk av vold eller truende atferd, utnyttelse ved bevisstløshet eller bruke noen som ikke er i stand til å si nei grunnet søvn, beruselse eller frykt (Elden, 2021) ev. («voldtekt», 2021).

Det er regler og lover når det kommer til legemidler og Forskrift om narkotika i Norge for å vise til hva som er lovlig. Blir lovene og forskriftene brutt, kalles det narkotikakriminalitet. Etterspørselen etter rusmidler og press for å bringe midler inn i landet, påvirker statistikken mest. Politiets og tolletatens arbeid kommer i tillegg, samtidig bruk av ressurser for å gjøre beslag (Stene, 2003, s.13).

Trafikkriminalitet er nok den kriminaliteten som blir begått mest av oss uten at vi tenker over det. Det å kjøre 10km/t over fartsgrenser gjør vi ofte, selv om dette er en ulovlig handling. Politiets mål med trafikksikkerhetsarbeid er å redusere antall drepte og hardt skadde i trafikken. Den største faktoren for ulykker i trafikken er fart.

Kapittel 5.0 Vold og mishandling

5.1 Bruk av narkotika siste 12 måneder før soning

Levels	Counts	% of Total	Cumulative %
4-7 ganger i uken	96	36.4 %	36.4 %
2-3 ganger i uken	18	6.8 %	43.2 %
Omtrent en gang i uken	6	2.3 %	45.5 %
2-3 ganger i måneden	9	3.4 %	48.9 %
Omtrent en gang i måneden	4	1.5 %	50.4 %
Sjeldnere enn en gang i måneden	19	7.2 %	57.6 %
Har ikke brukt narkotika det siste året	19	7.2 %	64.8 %
Har aldri brukt narkotika	88	33.3 %	98.1 %
Vil ikke svare	5	1.9 %	100.0 %

Tabell 5.1 viser hvor ofte det ble brukt narkotika de siste 12 månedene før soning. Tabellen gir oss en god indikasjon på det vi ønsker svar på. Vi kan se at 96 av de som deltok på undersøkelsen har svart at de brukte narkotika 4-6 ganger i uken de siste 12 månedene før soning. Vi kan se at noen få brukte det en gang i uken eller et par ganger i måneden, mens 88 personer gir et svar på at de aldri har brukt narkotika. Det var 5 personer som ikke ville gi svar til undersøkelsen.

5.2 Fysisk mishandling

Hvor ofte brukt narkotika siste 12 måneder før soning		Ja	Nei	Total
4-7 ganger i uken	% within column	43.8 %	10.0 %	40.4 %
2-3 ganger i uken	% within column	10.1 %	0.0 %	9.1 %
Omtrent en gang i uken	% within column	0.0 %	10.0 %	1.0 %
2-3 ganger i måneden	% within column	3.4 %	10.0 %	4.0 %
Omtrent en gang i måneden	% within column	2.2 %	10.0 %	3.0 %
Sjeldnere enn en gang i måneden	% within column	11.2 %	0.0 %	10.1 %
Har ikke brukt narkotika det siste året	% within column	6.7 %	10.0 %	7.1 %
Har aldri brukt narkotika	% within column	16.9 %	50.0 %	20.2 %
Vil ikke svare	% within column	5.6 %	0.0 %	5.1 %
Total	% within column	100.0 %	100.0 %	100.0 %

Kjikkvadrattest

χ^2 Tests

	Value	df	p
χ^2	21.927	8	0.005
N	99		

Den første analysen i tabell 5.2 har vi utført en “bivariat analyse”. I denne analysen er “utsatt for fysisk mishandling” den uavhengige variabelen. I vår tabell er p-verdien 0,005, og verdien er statistisk signifikant. Tabellen viser at de som har svart ja av de som bruker narkotika 4-7 ganger i uken de siste 12 månedene før soning utgjør hele 43,8%, i forhold til de som sier nei. De utgjør bare 10% og det er en tydelig differanse på 33,8%. Videre i tabellen ser vi en ganske jevn fordeling mellom differanse på de som bruker mindre narkotika på ja og nei.

5.3 Psykisk mishandling

Hvor ofte brukt narkotika siste 12 måneder før Ja Nei Total

4-7 ganger i uken	% within column	40.7 %	40.0 %	40.4 %
2-3 ganger i uken	% within column	10.2 %	7.5 %	9.1 %
Omtrent en gang i uken	% within column	1.7 %	0.0 %	1.0 %
2-3 ganger i måneden	% within column	3.4 %	5.0 %	4.0 %
Omtrent en gang i måneden	% within column	3.4 %	2.5 %	3.0 %
Sjeldnere enn en gang i måneden	% within column	6.8 %	15.0 %	10.1 %
Har ikke brukt narkotika det siste året	% within column	6.8 %	7.5 %	7.1 %
Har aldri brukt narkotika	% within column	22.0 %	17.5 %	20.2 %
Vil ikke svare	% within column	5.1 %	5.0 %	5.1 %
Total	% within column	100.0 %	100.0 %	100.0 %

Kjikkvadrattest

	Value	df	p
χ^2	2.938	8	0.938
N	99		

I tabell 5.3 har vi satt “utsatt for psykisk mishandling” som den uavhengige variabelen i forhold til narkotikaforbruk. I kjikkvadrattesten er p-verdien 0,938. Siden p-verdien er høyere enn 0,05, er den ikke statistisk signifikant. Krysstabellen 5.3 viser en svært jevn fordeling mellom svarene på alle kategoriene innenfor rusmisbruk de siste 12 månedene før soning, og vi ser liten prosentdifferanse.

Hvor ofte brukt narkotika siste 12 måneder før soning		Ja	Nei	Total
4-7 ganger i uken	% within column	27.8 %	43.2 %	40.4 %
2-3 ganger i uken	% within column	0.0 %	11.1 %	9.1 %
Omtrent en gang i uken	% within column	0.0 %	1.2 %	1.0 %
2-3 ganger i måneden	% within column	11.1 %	2.5 %	4.0 %
Omtrent en gang i måneden	% within column	0.0 %	3.7 %	3.0 %
Sjeldnere enn en gang i måneden	% within column	0.0 %	12.3 %	10.1 %

Har ikke brukt narkotika det siste året	% within column	16.7 %	4.9 %	7.1 %
Har aldri brukt narkotika	% within column	33.3 %	17.3 %	20.2 %
Vil ikke svare	% within column	11.1 %	3.7 %	5.1 %
Total	% within column	100.0 %	100.0 %	100.0 %

Kjikkvadrattesten

	Value	df	p
χ^2	15.044	8	0.058
N	99		

I tabell 5.4 har vi satt “utsatt for seksuell mishandling” som uavhengig variabel. P-verdien i kjikkvadrattesten er 0,058 og sammenhengen er ikke statistisk signifikant. De som har brukt narkotika 4-7 ganger i uken, har en svarprosent på 27,8% på ja, og 48,2% på nei. Videre i krysstabellen legger vi merke til en prosentdifferanse på 8,6% på kategorien “2-3 ganger i måneden” Her er det 11,1% som har opplevd seksuell mishandling, og 2,5% som ikke har.

Kapittel 6.0 Urolig hjem under oppveksten

Tabell 6.1 Slått i oppveksten

Blitt slått, plaget i løpet av				
Hvor ofte brukt narkotika siste 12 måneder før soning		Ja	Nei	Total
4-7 ganger i uken	% within column	40.4 %	33.9 %	36.4 %
2-3 ganger i uken	% within column	9.1 %	5.5 %	6.8 %
Omtrent en gang i uken	% within column	1.0 %	3.0 %	2.3 %
2-3 ganger i måneden	% within column	4.0 %	3.0 %	3.4 %
Omtrent en gang i måneden	% within column	3.0 %	0.6 %	1.5 %
Sjeldnere enn en gang i måneden	% within column	10.1 %	5.5 %	7.2 %
Har ikke brukt narkotika det siste året	% within column	7.1 %	7.3 %	7.2 %
Har aldri brukt narkotika	% within column	20.2 %	41.2 %	33.3 %
Vil ikke svare	% within column	5.1 %	0.0 %	1.9 %
Total	% within column	100.0 %	100.0 %	100.0 %

Kjikkvadrattesten

χ^2 Tests

	Value	df	p
χ^2	23.994	8	0.002
N	264		

I tabell 6.1 har vi satt “blitt slått, plaget i løpet av oppveksten” som en uavhengig variabel. I kjikkvadrattesten ser vi at p-verdien ligger på 0,002. Sammenhengen er da statistisk signifikant og det er en tydelig sammenheng mellom rusmisbruk og en oppvekst preget av vold. Krysstabellen viser igjen svært jevne resultater på ja, og nei. Prosentdifferansen er jevn, men noe vi legger merke til er at det er høyest svarprosent på “ja”, enten om de har brukt narkotika de 12 siste månedene før soning eller ei.

Tabell 6.2 Kontakt med barnevern

Hvor ofte brukt narkotika siste 12 måneder		Ja	Nei	Vil ikke svare	Total
før soning					
4-7 ganger i uken	% within column	52.6 %	27.4 %	0.0 %	36.4 %
2-3 ganger i uken	% within column	9.5 %	5.4 %	0.0 %	6.8 %
Omtrent en gang i uken	% within column	3.2 %	1.8 %	0.0 %	2.3 %
2-3 ganger i måneden	% within column	3.2 %	3.6 %	0.0 %	3.4 %

Omtrent en gang i måneden	% within column	1.1 %	1.8 %	0.0 %	1.5 %
Sjeldnere enn en gang i måneden	% within column	8.4 %	6.5 %	0.0 %	7.2 %
Har ikke brukt narkotika det siste året	% within column	6.3 %	7.7 %	0.0 %	7.2 %
Har aldri brukt narkotika	% within column	13.7 %	44.6 %	0.0 %	33.3 %
Vil ikke svare	% within column	2.1 %	1.2 %	100.0 %	1.9 %
Total	% within column	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %

Kjikkvadrattesten

χ^2 Tests

	Value	df	p
χ^2	83.077	16	<.001
N	264		

En annen uavhengig bakgrunnsvariabel vi har valgt å foreta oss er om de innsatte har vært i kontakt med barnevernet. Kjikkvadrattesten viser en verdi på .001, og er statistisk signifikant. I krysstabellen ser vi at høyest svarprosent er ja, blant de som har brukt narkotika 4-7 ganger i uken før soning. Differansen er på 25,2%, og høyest svar er på ja, med 52,6%, og 27,4% på nei. Videre i krysstabellen er det jevne svar med lite differanser.

Kapittel 7.0 Nære relasjoner i fengsel under oppveksten

7.1 Familie medlemmer i fengsel

Hvor ofte brukt narkotika siste 12 måneder før soning		Ja	Nei	Total
4-7 ganger i uken	% within column	47.1 %	47.9 %	47.7 %
2-3 ganger i uken	% within column	5.9 %	8.2 %	7.5 %
Omtrent en gang i uken	% within column	5.9 %	2.7 %	3.7 %
2-3 ganger i måneden	% within column	5.9 %	4.1 %	4.7 %
Omtrent en gang i måneden	% within column	2.9 %	1.4 %	1.9 %
Sjeldnere enn en gang i måneden	% within column	0.0 %	12.3 %	8.4 %
Har ikke brukt narkotika det siste året	% within column	5.9 %	2.7 %	3.7 %
Har aldri brukt narkotika	% within column	23.5 %	16.4 %	18.7 %
Vil ikke svare	% within column	2.9 %	4.1 %	3.7 %
Total	% within column	100.0 %	100.0 %	100.0 %

Kjikkvadrattesten

χ^2 Tests

_____	Value	df	p
χ^2	6.762	8	0.563
N	107		

I tabellen 7.1 skal vi se om det er en sammenheng med at andre familiemedlemmer har sittet i fengsel under oppveksten som har gjort til at de har blitt påvirket til å starte med rus. De som har brukt rus 4-7 ganger i uken sier 47,1 % ja, til at det har påvirket de, mens 47,9 % sier nei. Ved sjeldnere bruk av narkotika ser vi at det har hatt mindre påvirkning på dem. Vi ser at P verdien i kjikvadrattesten er 0,56 noe som tilsvarer at den ikke er statistisk signifikant.

7.2 Far/ stefar har sittet i fengsel

Hvor ofte brukt narkotika siste 12 måneder før		Ja	Nei	Total
soning				
4-7 ganger i uken	% within column	61.0 %	39.4 %	47.7 %
2-3 ganger i uken	% within column	4.9 %	9.1 %	7.5 %
Omtrent en gang i uken	% within column	4.9 %	3.0 %	3.7 %
2-3 ganger i måneden	% within column	4.9 %	4.5 %	4.7 %
Omtrent en gang i måneden	% within column	0.0 %	3.0 %	1.9 %
Sjeldnere enn en gang i måneden	% within column	2.4 %	12.1 %	8.4 %
Har ikke brukt narkotika det siste året	% within column	0.0 %	6.1 %	3.7 %
Har aldri brukt narkotika	% within column	19.5 %	18.2 %	18.7 %
Vil ikke svare	% within column	2.4 %	4.5 %	3.7 %
Total	% within column	100.0 %	100.0 %	100.0 %

Kjikvadrattesten

Value

df

χ^2 Tests			
	p		
χ^2	10.179	8	0.253
N	107		

I tabell 7.2 viser prosenten høyest på de som brukte narkotika 4-7 ganger. Differansen hvorvidt det hadde en påvirkning om far/stefar hadde sittet i fengsel under oppveksten er stor. 61% sier ja, til at det har hatt en innflytelse på dem, mens 39,4 sier nei. Ved sjeldnere bruk av narkotika ser vi at svarene varierer om det hadde innflytelse på dem eller ikke. P verdien er svak, og vi kan ikke si at analysen er statistisk signifikant.

7.3 Mor/stemor har sittet i fengsel

Hvor ofte brukt narkotika siste 12 måneder før soning		Ja	Nei	Total
4-7 ganger i uken	% within column	71.4 %	46.0 %	47.7 %
2-3 ganger i uken	% within column	0.0 %	8.0 %	7.5 %
Omtrent en gang i uken	% within column	0.0 %	4.0 %	3.7 %
2-3 ganger i måneden	% within column	0.0 %	5.0 %	4.7 %
Omtrent en gang i måneden	% within column	0.0 %	2.0 %	1.9 %

Sjeldnere enn en gang i måneden	% within column	14.3 %	8.0 %	8.4 %
Har ikke brukt narkotika det siste året	% within column	0.0 %	4.0 %	3.7 %
Har aldri brukt narkotika	% within column	14.3 %	19.0 %	18.7 %
Vil ikke svare	% within column	0.0 %	4.0 %	3.7 %
Total	% within column	100.0 %	100.0 %	100.0 %

Kjikkvadrattesten

χ^2 Tests

_____	Value	df	p
χ^2	3.163	8	0.924
N	107		

I tabell 7.3 de som har brukt narkotika 4-7 ganger i uken før soning viser 71,4 at det har hatt en innflytelse at deres mor/stemor har sittet i fengsel under oppveksten. 46 % mener det ikke har påvirket dem. P verdien i tabell 7.6 er 0,92 som viser til at sammenhengen mellom rus og om mor/stemor har sittet i fengsel ikke er statistisk signifikant.

7.4 Søsken/ste søsken har sittet i fengsel

Hvor ofte brukt narkotika siste 12 måneder før soning		Ja	Nei	Total
4-7 ganger i uken	% within column	48.1 %	47.2 %	47.7 %
2-3 ganger i uken	% within column	9.3 %	5.7 %	7.5 %
Omtrent en gang i uken	% within column	1.9 %	5.7 %	3.7 %
2-3 ganger i måneden	% within column	3.7 %	5.7 %	4.7 %
Omtrent en gang i måneden	% within column	3.7 %	0.0 %	1.9 %
Sjeldnere enn en gang i måneden	% within column	13.0 %	3.8 %	8.4 %
Har ikke brukt narkotika det siste året	% within column	3.7 %	3.8 %	3.7 %
Har aldri brukt narkotika	% within column	11.1 %	26.4 %	18.7 %
Vil ikke svare	% within column	5.6 %	1.9 %	3.7 %
Total	% within column	100.0 %	100.0 %	100.0 %

Kjikkvadrattesten

χ^2 Tests

_____	Value	df	p
χ^2	10.689	8	0.220
N	107		

I tabell 7.4 viser 48,1 % av de som brukte narkotika 4-7 ganger i uka de 12 siste månedene før soning at det har påvirket de at noen nære søsken har sittet i fengsel. Differansen er liten og nesten like mange sier at det ikke har hatt noen betydning. P verdien tilsier at det er en svak sammenheng, men vi kan med ingen sikkerhet si at det har vært en påvirkning med en p-verdi på 0,22.

Kapittel 8.0 Empiri

Vi skal nå foreta en empirisk, deskriptiv fremstilling av analysene vi har gjennomført. I forhold til vår problemstilling som er “Narkotikabruk blant innsatte - en eksplorativ undersøkelse av mulige årsaker”, har vi satt “narkotikabruk siste 12 måneder før soning” som den avhengige variabelen. For å finne årsaksforklaringer, valgte vi ut forskjellige variabler fra datasettet som uavhengige variabler. Fra et sosiologisk synspunkt ønsker vi å se sammenhenger mellom fenomener, og utførte forskjellige analyser som gir oss oversikt over utvalget, i forhold til vår problemstilling og tematikk. I vår empiriske gjennomgang skal vi se om funnene fra analysene stemmer med vår teori.

8.1 En oppvekst preget av vold

Med en deskriptiv fremstilling skal vi beskrive funnene vi har fått ut av analysene. Som uavhengig variabel gikk vi inn på kategorien “oppvekst” på datasettet, der valgte vi ut variabler vi syntes var svært interessante og relevante med tanke på vårt problemområde. Vold og mishandling i oppveksten var noe som fanget vår interesse og vi ønsket å forske videre på dette. I analyseprogrammet jamovi utførte vi en krysstabell og kjikvadrattest, som er en “*bivariat analyse*”. I denne analysen studerer vi sammenhengen mellom to variabler. I en krysstabell skal man alltid vurdere sammenhengen mellom fenomenene, i forhold til hvor stor prosentdifferanse det er mellom dem. I kjikvadrattesten tolker vi p-verdien og ser om verdien er statistisk signifikant, for å se om det er en sammenheng mellom fenomenene. For at verdien skal være statistisk signifikant må den være på 0,05 eller lavere. “*Statistisk signifikans er i statistikken et mål på hvor sannsynlig at de dataene man har, skyldes tilfældigheter*” (Braut, 2018). Som uavhengige variabler tok vi “utsatt for fysisk mishandling”, “utsatt for psykisk mishandling” og “utsatt for seksuell mishandling”.

Tabell 5.2 viser analysen med “utsatt for fysisk mishandling”. Informantene i undersøkelsen ble intervjuet med et personlig intervju. De ble bedt om å forklare hvilken mishandling dette var, utdypet de med at de ble “slått og/eller banket opp” (Statics Norway, 2015). Det vi med en gang legger merke til er at p-verdien på kjikvadrattesten er statistisk signifikant, med en verdi på 0,005. Dette forteller oss at det er en tydelig sammenheng mellom fenomenene. Det er hele 43,8% som har svart ja, på om de har et hyppig rusmisbruk 4-7 ganger i uken, siste 12 månedene før soning. Da kan vi tolke analysen slik at mange med et rusmisbruk opplevde fysisk mishandling i oppveksten, i forhold til de som ikke har et rusmisbruk. Tabellen viser oss at de som har svart i kategorien “aldri brukt narkotika” utgjør 50%, med en prosentdifferanse på 33,1, med de som har svart nei på 16,9%.

Tabell 5.3 viser sammenhengen mellom rusmisbruk og “psykisk mishandling”, som er den uavhengige variabelen. Når de ble bedt om å forklare hvilken mishandling dette var, svarte de “truet skremt, mobbet, nedvurdert, fortalt at du ikke var god nok, oversett og/eller mangel på ros” (Statics Norway, 2015). Det er vanskelig å se en statistisk sammenheng her, med en p-verdi på 0,938. Som nevnt tidligere er det også ganske så jevn forskjell på svarene. Vi ser at noen har svart ja, men det er derimot nesten like stor del som har svart nei, på alle kategoriene. Vi kan dermed se en liten sammenheng, men ikke nok til å si at det kan være en avgjørende faktor.

Tabell 5.4 viser sammenhengen mellom rusmisbruk og “seksuell mishandling”. For å utdype hvilken mishandling de ble utsatt for svarte de “uønsket beføling, truet til å gjøre ting de ikke ville og/eller seksuelle overgrep” (Statics Norway, 2015). Med en p-verdi som nesten ikke er statistisk signifikant på 0,058, kan vi ikke si at det er en statistisk sammenheng mellom fenomenene. Men når vi ser i krysstabellen gir det oss et svar som vekker vår oppmerksomhet. De som har et mindre rusmisbruk enn 4-7 ganger i måneden, gir større prosent svar på ja, i forhold til nei.

8.2 Et urolig hjem

Med en oppgave som setter søkelys på oppveksten til innsatte i fengsel, er det viktig for oss å se på flere forskjellige årsaksforklaringer. Vi vil gå mer inn på en oppvekst preget av vold, og valgte “blitt slått og/eller plaget i løpet av oppveksten” som en annen uavhengig variabel. I håp om å finne ulike bakgrunnsvariabler som gir oss et dypere innblikk i hva som kan ha forårsaket et rusmisbruk, valgte vi også “var i kontakt med barnevernet”. Ifølge våre analyser kan en oppvekst i et urolig hjem forklare rusmisbruket til de innsatte. I tabell 6.1 ble det spurt om de i oppveksten hadde blitt utsatt for mishandling, det vil si slått, plaget eller utsatt for andre typer overgrep (Statics Norway, 2015). Dette kan også være det samme som fysisk mishandling. I kjikvadrattesten for tabell 6.1 er det en tydelig statistisk signifikant sammenheng med en p-verdi på 0,002. Krysstabell 6.1 viser også at størst andel har svart ja, i forhold til narkotikaforbruk. Dette er foruten de som ikke har et rusmisbruk, der er det størst andel med svar på nei. Dette er noe som fanger vår interesse.

Om noen av informantene var i kontakt med barnevernet er noe vi ønsker å studere nærmere. I analyse 6.2 foretar vi oss denne variabelen. kjikvadrattesten er statistisk signifikant, og det er en tydelig sammenheng mellom rusmisbruk på om de var i kontakt med barnevernet i oppveksten. Krysstabellen forteller også at de med hyppigst rusmisbruk, er de som har høyest andel svar på “ja”, med hele 52,6%. Både denne analysen om de var i kontakt med

barnevernet, og om de ble slått og plaget i oppveksten, er svært relevante for oss. Svarene i tabellen viser som sagt en tydelig sammenheng. En urolig oppvekst kan være en årsaksforklaring for de innsattes rusmisbruk.

8.3 Foreldre og andre familiemedlemmer med kriminell fortid

Sosial bakgrunn er et nyttig begrep som blir benyttet når vi skal forklare individers bakgrunn. Hvor de er fra, hvordan de har vokst opp og flere faktorer som ligger til grunn. Sosial bakgrunn er med på å forme oss som individer. Vi blir påvirket av de rundt oss til de valgene vi foretar oss. Vi blir påvirket av miljøet og relasjonene rundt oss og forskning viser til at barn følger ofte sine foresattes fotspor med tanke på utdanning.

I kapittel 7 tar vi for oss om det har vært en sammenheng mellom at nære relasjoner har sittet i fengsel og om det har vært en påvirkning for de som har startet med rus. I tabell 7.1 er «andre i familien har sittet i fengsel» den uavhengige variabelen. Svarprosenten på de som sier ja, er 47,1% og 47,9% sier nei. Differansen er liten mellom svarene, og det er ganske likt for å kunne si om det har vært en årsak. I kjikvadrattesten for tabell 7.1 ser vi om det er en faktor som spiller inn, noe som det ikke gjør. Analysen er ikke signifikant, og vi kan ikke si at nære relasjoner som har sittet i fengsel har hatt noen påvirkning for om vedkommende har begynt med rus.

I tabell 7.2 bruker vi variabelen «far/stefar har sittet i fengsel». Her er differansen mellom svarene større og det er betydelig flere som svarer ja, med 61%. Analysen er ikke statistisk signifikant og har en svak sammenheng med en p-verdi på 0.253. Siden vi kun ser en svak sammenheng kan vi ikke si at analysen er signifikant.

Det er også interessant å se på om mor/stemor gir noe utslag. I tabell 7.3 ser vi på de som har brukt narkotika 4 -7 ganger i uken siste 12 måneder før soning sier 71,4% ja til at det har hatt en påvirkning. 46% sier nei, til at det ikke har vært en grunn for deres narkotikabruk. Selv om svarprosenten på ja, er høyere enn prosentandelen på nei, er ikke analysen signifikant. P-verdien er på 0.924 og vi kan dermed ikke si at dette er en mulig årsak til vår problemstilling. Den siste analysen vi foretok oss som vi så på som relevant å ha med er søsken/ste søsken. Her er svarandelen jevn og det skiller kun 1,1% fra de som har svart ja, og nei. P-verdien forteller oss at det ikke er en svak sammenheng, og vi kan ikke si at det har vært en årsak til narkotika misbruk.

Kapittel 9.0 Analyse og diskusjon

I denne delen tar vi for oss teorien vi har presentert tidligere i oppgaven, analyserer og diskuterer dette i lys av empirien vi har innhentet. Dette i sin helhet vil gi oss grunnlaget til å svare på vår problemstilling “*narkotikabruk blant innsatte - en eksplorativ undersøkelse av mulige årsaker*”. Gjennom å anvende teorien skal vi støtte opp med funn hentet fra analysene, og annen teori som skaper forståelse for tematikken.

I analysene benyttet vi et datasett hentet fra NSD, som var basert på et personlig intervju. Informantene fra denne undersøkelsen var innsatte i norske fengsler som soner sin dom. Undersøkelsen var en levekårsundersøkelse, og formålet var å kartlegge de innsattes levekår før og under soning. (Statics Norway, 2015). I undersøkelsen var det en rekke med bakgrunnsvariabler som var relevante for vårt problemområde og tematikk, ettersom vi fikk informasjon om de kriminelle, om deres rusmisbruk og deres oppvekst. Datasettet gjorde det mulig for oss å utføre de analysene vi trengte i vår undersøkelse. Utvalget er representativ i stor grad, ettersom det er nettopp det utvalget vi ønsker årsaksforklaringer fra.

En kvantitativ metode gjorde det mulig for oss og utføre analyser som gir oss oversiktlige svar over utvalget, og sammenhenger med andre variabler, ut ifra deres rusmisbruk. Forskningsmetoden gjorde det mulig å undersøke et større utvalg, i motsetning til det vi hadde fått med en kvalitativ metode. Undersøkelsesopplegget er begrenset til én gruppe, utvalget i undersøkelsen. Men, om en kvalitativ metode ble benyttet, hadde vi fått konkret, og kanskje litt mer utfyllende, informasjon fra informantene. En annen ulempe med vår forskningsmetode er mangel på svar i de forskjellige spørsmålene i datasettet. Med dette i bakhodet utfører vi analysen og diskusjonen med et kritisk blikk.

I vår undersøkelse er det et utvalg på 520 personer som ble trukket for å delta. I norske fengsler er det rundt 3000 innsatte, hvor rundt 60% av de var påvirket av rusmidler når de begikk lovbruddet. 50% brukte rusmidler daglig før soningen startet (Goplen, 2020). Antallet er høyere enn det som er i vår undersøkelse og de tallene vi sitter igjen med etter analysene er ikke nøyaktige. Det vil si at resterende som sitter inne for rus kan mulig hatt en problematisk barndom, men det kan vi ikke med sikkerhet si når vi ikke har tall for alle.

9.1 En oppvekst preget av vold

For å kunne svare på et underspørsmål; er det en sammenheng mellom rusmisbruk og en oppvekst preget av vold av nære relasjoner? Dette må bli sett på i analysene og funnene i empirien. Resultatene i analysene viste en tydelig statistisk signifikans med rusmisbruk og en oppvekst preget av fysisk mishandling, og tabellen viser også en klar sammenheng (tabell 5.2) Funnene fra analysene belyser problemstillingen og tematikken i stor grad. Problemstillingen søker etter flere mulige årsaker, og søker etter de resultatene som kan bekrefte deres narkotikamisbruk. Dette er en bekreftende årsaksforklaring som er svært interessant. Om det er en årsaksforklaring som forklarer bakgrunnen til alle innsatte i norske fengsler er ikke sikkert, men for informantene på undersøkelsen vi benyttet er det absolutt noe som indikerer at en trøblete oppvekst kan avgjøre en kriminell fremtid og et liv som rusmisbruker.

De andre analysene ble utført med andre forklaringer fra oppveksten, psykisk og seksuell mishandling. Analysene som ble utført viste ikke nok sammenheng mellom fenomenene til at vi kan se på dette som en årsaksforklaring. Analysene var ikke statistisk signifikante og resultatene fra krystabellen ga ikke høy nok prosent. Med en oppgave som ønsker flere årsaksforklaringer, er det ikke utelukket at noen av forklaringene vi ønsker å se sammenheng med, ikke stemmer. En oppvekst preget av vold er en årsak, men avhenger av hvilken type vold. Det er også viktig å ha i bakhodet, at mange av informantene har svart ja, men det er også en del som svarer nei på alle analyser. Vold i oppveksten kan være en forklaring for noen, men ikke for alle som har et rusmisbruk. I denne sammenhengen var det ikke en forklaring med psykisk eller seksuell mishandling.

For å se sammenhenger mellom årsaksforklaringer og de innsattes livssituasjon, hentes teorien inn i diskusjonen. Vi anvendte en livsløpsteori og livsløps - kriminologi. Det er mange faktorer som avgjør hvordan individer handler, og ender opp som de gjør. Livsløpet er et komplekst samspill, og blir preget av en rekke forskjellige betingelser, ofte preget av familie og nære relasjoner (Frønes I., et al., 1997, s.12). Familie og oppveksten er det første som former oss som individer i sosialiseringprosessen. Noe som kommer tydelig frem i analysene og som også kommer frem i annen litteratur fra teorien, er at mange av informantene har blitt utsatt for sterke omsorgssvikt i oppveksten. *“Omsorgssvikt hos barn er en situasjon som innebærer risiko for barnet og er en manglende evne hos omsorgspersonene til å møte*

barnets basale fysiske, emosjonelle, psykiske og/eller medisinske behov” (Helsebiblioteket, 2015).

Informantene er straffedømte som soner sin dom, og har utført et sosialt avvik. Om informantene ble utsatt for omsorgssvikt og mishandling i oppveksten, kan dette ha påvirket deres livsløp, og kan også ha hatt påvirkning på deres kriminelle karriere. Det kan derimot være metodisk problematisk å anta at en oppvekst preget av omsorgssvikt og vold er en årsaksforklaring. En livsløpsteori er en svært kompleks teori, og er heller ikke en fasit å gå etter. Men i søken etter sammenhenger, kommer det tydelig frem at en oppvekst preget av vold fra nære relasjoner, er en felles indikator for de som har et rusmisbruk. Det er da mulig å se en sammenheng, og det er mulig å anta at oppveksten kan ha forårsaket et rusmisbruk hos informantene, og deres kriminelle fortid.

9.2 Et urolig hjem preget av barnevernet

Fra et sosiologisk synspunkt er det ønskelig å finne flere årsaksforklaringer enn én. Fra analysene ble en oppvekst preget av mishandling lang til grunn, dette er noe som kan sees nærmere på. Informantene ble også spurt om de ble slått eller plaget i løpet av oppveksten, og analysene som ble utført viste en klar, statistisk signifikant sammenheng mellom variablene. Krysstabellen viser også høyest svar i prosent på ja. Den variabelen har store sammenhenger med fysisk mishandling, og bygger opp årsaksforklaringen.

Fra tidligere forskning gjort på samme problemområde og med samme tematikk som vår oppgave, var det funn som fanget vår oppmerksomhet. Tidligere forskning viser til innsatte med en utfordrende oppvekst. Noen fellestrekk fra forskningen viste til at noen av informantene hadde bakgrunn med barnevernet. I følge Blaaid's doktorgrad “rus og livsendring”, en kvalitativ studie gjort på forskjellige rehabiliterings, kunne han bekrefte at flere av informantene var i kontakt med barnevernet i oppveksten (Blaaid, 2021, s. 204). Også en annen empirisk forskning utført av Torbjørn Skarðhamar, «*Inmates Social Background and Living Conditions*», kan bekrefte flere sammenhenger mellom innsatte og en inngripen av barnevernet i oppveksten. Retttere sagt, hele 1 av 3 informanter kunne bekrefte at de var i kontakt med barnevernet før fylte 16 år (Skarðhamar, 2003, s 45)

Det ble da svært interessant og se om en sammenheng mellom en inngripen fra barnevernet i oppveksten og narkotikamisbruk, gjaldt for informantene fra undersøkelsen vi benyttet. Analysene våre ble klare og tydelige, det er en stor statistisk signifikant sammenheng mellom

barnevern og rusmisbruk. Krysstabellen viser et svært stort sammenheng, med høye svar i prosent på ja. At dette er et fellestrekk i vår forskning og andres forskning er noe som er svært interessant. Det støtter opp problemstillingen, og bekrefter at det kan være en av de eksplorative årsakene. En oppvekst preget av inngripen fra barnevernet har sammenheng med forskjellige begreper. Også her er informantene blitt utsatt for omsorgssvikt. Om en eventuell omsorgssvikt skjer tidlig i livsløpet, kan dette påvirke deres handlingsevne, dømmekraft og evnen til å tenke rasjonelt (Frønes I., et al., 1997, s.12). Det kan ha påvirket informantene til å begynne med narkotika og bli rusmisbrukere, også å bli kriminelle.

9.3 Nære relasjoner med kriminell bakgrunn

I en situasjon der en nær relasjon sitter i fengsel, blir barn rammet med at de mister kontakten med den fengslede, og situasjonen familien kommer i. Med vårt dataarbeid ser vi at far og søsken som har sittet inne ga en svak sammenheng, men ikke nok til å si at det utgjorde en årsak til problemet. Disse relasjonene er svært nær og barn kan oppleve dette som en krise. Hvordan barnet blir ivaretatt av de rundt seg er en viktig faktor for hvordan de opplever situasjonen. Mister barnet noen i nær relasjon blir de usikre og utrygge. Fangers pårørende skriver på sin nettside at de anbefaler at de voksne er åpne med sine barn om fengslingen av flere grunner (FFP, u.å). Med åpenhet stoler barnet på de voksne, enn om de hadde prøvd å skjule sannheten. De skriver at det kan være med på å forhindre mobbing, da det vil være lettere for barnet å svare på spørsmål hvis det blir stilt.

Hvis vi ser på «nære relasjoner» og «mor/stemor» i fengsel, viser det til at flere svarer ja til at det har vært en påvirkning, men vi kan ikke med sikkerhet si at det har vært en årsak til misbruk av narkotika. I analysen «far/stefar har sittet i fengsel» er ja, på 61% at de har brukt narkotika nesten daglig. 19% sier de aldri har brukt. Med søsken/ste søsken som har sittet i fengsel har like mange svart ja, som nei. Prosentandelen viser at kun et fåtall har svart mer på ja. Resultatene vi har fått fra analysene om familiemedlemmer og nære relasjoner som har sittet i fengsel har vært en påvirkning til narkotikabruk, kan vi konkludere med at vi ikke kan si med sikkerhet at det har vært det.

10 Konklusjon og avslutning

I denne oppgaven har vi forsøkt å svare på problemstillingen vår; *“Narkotikabruk blant innsatte i norske fengslet - en eksplorativ undersøkelse av mulige årsaker”*, gjennom tre underkapitler som er essensielle for hovedproblemstillingen, en oppvekst preget av vold, en urolig oppvekst preget av barnevernet og nære relasjoner med kriminell bakgrunn. For å kunne svare på problemstillingen benyttet vi en kvantitativ metode.

Hensikten med oppgaven var å finne ut om innsattes rusmisbruk og kriminelle bakgrunn kan forklares med forskjellige opplevelser fra oppveksten. Ut fra at vi ønsket informasjon fra straffedømte, benyttet vi oss av et datasett hentet fra NSD. Datasettet var en levekårsundersøkelse som kartlegger de innsattes fortid, og ønsker de har for fremtiden. I og med at datasettet inneholder en rekke med variabler som beskriver opplevelser fra oppveksten deres, var dette svært relevant for vår forskning og tematikk. Vi utførte forskjellige analyser i analyseprogrammet jamovi, og brukte variabler fra oppveksten som det var ønskelig å finne årsaksforklaringer fra. Analysene ga oversikten over utvalget i tabeller, og viste sammenhenger mellom variabler. Tabellene gjorde det mulig for oss å tolke resultatene og ga oss de endelige svarene på vår problemstilling.

Det som tydelig kommer frem i analysene, og som er mulige årsaker til informantenes rusmisbruk og kriminalitet, er en urolig oppvekst preget av vold. Analysene viste en klar sammenheng, og det er mulig å se på fysisk mishandling og et urolig hjem preget av vold som en årsaksforklaring. En annen årsaksforklaring som har en tydelig sammenheng med informantenes rusmisbruk, er at de var i kontakt med barnevernet i oppveksten. Dette går igjen i både vår og andres forskning. I håpet og søken etter mulige årsaker som kan ha forårsaket rusmisbruket, kan vi sikkert si at vi har funnet forklaringer fra oppveksten til informantene. Mange av informantene har opplevd en tydelig omsorgssvikt i barndommen, og dette kan ha preget dem i livsløpet.

Det som derimot ikke er en årsaksforklaring, er andre typer mishandling som seksuell og psykisk vold. Det er en svært liten sammenheng, men ikke nok til at vi kan konkludere med dette som en årsaksforklaring. Videre i analysene ønsket vi å se om det var sammenhenger mellom informantenes rusmisbruk og andre familiemedlemmer og nære relasjoners kriminelle fortid, som kan forklare deres sosiale bakgrunn. Analysene som viser om tidligere familiemedlemmer hadde sittet i fengsel, viset svært liten sammenheng sammen med

informantenes rusmisbruk. Sammenhengen var så liten at vi ikke kan si at det er en årsaksforklaring, selv om noen få av informantene svarte ja.

Analysene beskriver informantenes oppvekst fra et mikroperspektiv. Informantenes livsløpsanalyse viser at en utfordrende oppvekst preget dem til en viss grad. Betydningen av funnene gir oss en indikator på at veien til rus er kort når barndommen har bestått av omsorgssvikt fra nære relasjoner. Som vi har observert i forskningen blir kriminelle handlinger ofte utført i beruset tilstand, og veien fra rus til kriminalitet kan bli enda mindre. Mange av de innsatte soner dom for narkotikakriminalitet og er straffedømte på grunn av narkotika. Hvis rusreformen som Erna Solberg la frem for regjeringen hadde vært gyldig nå, hadde nok mange av informantene ikke vært straffedømte. Dette på grunn av at hvis de blir tatt med besittelse av en liten mengde narkotika eller selger, blir de tilbudt hjelp istedenfor å måtte sone en dom.

For å komme videre i feltet for å se nærmere på samfunnsproblemet med rus og rusmisbrukere. Ett skritt i riktig retning ville vært at den nye rusreformen blir vedtatt av stortinget. Dette kan føre til at ungdommer som blir tatt med en liten mengde narkotika, heller får den hjelpen de trenger i stedet for å bli dømt og stemplet som kriminelle i tidlig alder. Det forhindrer også at flere unge havner i utenfor skap. Med å bli tilbudt hjelp vil det gjøre mer nytte enn skade for samfunnet, og for personen selv. Noe som er problematisk med den nye rusreformen, er at mange av de innsatte i norske fengsler, og informantene i undersøkelsen, kanskje ikke hadde vært kriminelle og sonet en dom om rusreformen var vedtatt. De skulle da heller blitt plassert i rehabiliteringsinstitusjoner og fått den hjelpen de trengte for å bli innlemmet i samfunnet og hatt en mulighet til å starte på nytt etter endt soning eller narkotikamisbruk.

Sist, men ikke minst, er det også ting vi kunne gjort på en annen måte. Ved å ta utgangspunkt i vårt forskningsspørsmål og problemområde, er det mulig å utføre et annet forskningsdesign. Hadde vi benyttet en kvalitativ metode i stedet for en kvantitativ, kunne vi utført dybdeintervjuer med de innsatte. Vår problemstilling kan også bli videre forsket på ved bruk av andre teorier og perspektiver, for eksempel ved å bruke en sosiologisk teori som setter søkelys på strukturen i samfunnet, og ikke individer. Men ut ifra forskningsdesignet vi benyttet er vi svært fornøyde med de resultatene vi fikk. Analysene fra variablene fra datasettet ga oss en klar og tydelig informasjon fra de innsatte, og vi hadde ikke fått tak i like mye informasjon hadde vi utført intervjuene selv. En kvantitativ metode var for vår problemstilling en svært god og oversiktlig metode. Det teoretiske grunnlaget i oppgaven

gjorde det mulig å se de innsattes oppvekst i et livsløpsperspektiv, og det var det vi ønsket og se.

Litteraturliste:

Andenæs, J. Sulland, F. & Elden, C. J. (2016, 16. september). Voldskriminalitet. I store norske leksikon

<https://snl.no/voldskriminalitet>

Barn som pårørende. For fangers pårørende.

<https://ffp.no/tema/barn-som-parorende/>

Blaalid, B., (2016) *Livsløp og soning. En biografisk studie av innsatte i Bergen fengsel om deres fortid, nåtid og fremtid*. [Masteroppgave, Stein Rokkan senter for flerfaglige samfunnsstudier, Bergen]. NORCE vitenarkiv.

<https://norceresearch.brage.unit.no/norceresearch-xmlui/handle/1956/17207>

Blaalid, B., (2021) *Rus & livsendring. En studie av rehabiliteringstiltak, rusavhengighet og livsprosesser*. [Doktorgradsavhandling, Nord universitet] Nord Open Research Archive.

<https://nordopen.nord.no/nord-xmlui/handle/11250/2764397>

Braut, G., S. (2018, 26. juni.) Statistisk signifikans. I *Store norske leksikon*.

https://snl.no/statistisk_signifikans

Elden, C.H (2021, 6. juli). Voldtekt. I store norske leksikon.

<https://snl.no/voldtekt>

Frønes, I., Heggen, K. & Myklebust, J., (1997). *Livsløp: oppvekst, generasjon og sosial endring*. Universitetsforlaget.

Goplen, M. (2020, 3. september). *Rus- og helseutfordringer i norske fengsel*. ROP.

<https://rop.no/aktuelt/rus--og-helseutfordringer-i-norske-fengsel/>

Helsebiblioteket. (2015, 4. mai.) *Omsorgssvikt/vanskjøtsel av barn*.

<https://www.helsebiblioteket.no/fagprosedyrer/ferdige/omsorgssvikt-vanskjotsel-av-barn#references>

Hutchison, R. (2017, 6. september). *Svakheter ved kvantitativ metode*. NDLA.

<https://ndla.no/article/1938>

Lomell, H. M. (2021, 6. august). Vinningslovbrudd. I store norske leksikon.

<https://snl.no/vinningslovbrudd>

NOU 2019: 26. (2019). *Rusreform- fra straff til hjelp*. Regjeringen.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2019-26/id2683531/?ch=1>

Skarøhamar, T., (2003) Inmates' Social Background and Living Conditions, *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, 4: 1, 39 – 56,

DOI: [10.1080/14043850310012314](https://doi.org/10.1080/14043850310012314)

Statistics Norway. (2015). *Living Conditions of Inmates in Norwegian Prisons 1014*. [Data set]. NSD – Norwegian Centre for Research Data.

<https://doi.org/10.18712/NSD-NSD2259-V1>

Stene, J. R. (2003). Narkotika, kontroll og bruk. *Statistisk sentralbyrå*.

<https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/narkotika-kontroll-og-bruk>

Tønnessen, R.(2017, 13. september). *Styrker ved kvantitativ metode*. NDLA.

<https://ndla.no/article/1937>

Vårdal, L. (2019, 17. juni). *Kriminalitet – også en form for sosialt avvik?* NDLA.

<https://ndla.no/article/18372>